Vereniging Vrijbit
Kruisweg 32, 3513 CT
Utrecht
bestuur@vrijbit.nl
www.vrijbit.nl

Utrecht 10 - 5 - 2010

Aan alle burgemeesters van Nederland,

Onderwerp: gemeentelijke verantwoordelijkheid uitvoering Paspoortwet

Geachte burgemeesters van Nederland,

Wij vragen uw aandacht voor de uitvoering van de Nieuwe Paspoortwet, die per 21-9-2009 in werking is getreden. In uw functie als burgemeester draagt u de verantwoordelijkheid voor zowel het aanvraag en uitgifte proces van paspoorten en ID-kaarten als het beheer van de reisdocumentenadministratie. Dit houdt tevens in dat de gemeente aansprakelijk is voor het geval er iets mis gaat.

Op grond van de nieuwe Paspoortwet is ieder die een paspoort of ID-bewijs aanvraagt, verplicht een gezichtsscan en vier vingerafdrukken af te geven voor opname in het document en opslag in een digitaal overheidsregister. Wie bezwaar heeft tegen de afgifte van biometrische gegevens voor opslag in het register of in het document zelf, kan officieel geen aanvraag voor een paspoort of ID-kaart indienen.

Door deze constructie is niet alleen de positie van principieel bezwaarden bewust genegeerd[1] maar is er ook geen enkele mogelijkheid om inhoudelijk bij het bevoegd gezag bezwaar te maken, en dat bevoegd gezag bent U.

De vereniging Vrijbit is opgericht om de privacy van burgers te beschermen. Onze leden hebben gesignaleerd dat lang niet in iedere gemeente de burgemeester kennis heeft genomen van het feit dat de, van Rijkswege opgelegde, Paspoortwet momenteel de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de uitvoering bij de burgemeesters legt. Ook gemeenteraadsleden blijken vaak geen idee te hebben van de verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid en consequenties hiervan.

Van u wordt namelijk door het ministerie van Binnenlandse Zaken geëist dat u de aanvraag voor een paspoort/ID-kaart van mensen die bezwaar maken tegen de opslag van hun biometrische gegevens, niet in behandeling te nemen. Ook dan niet als deze personen zeer legitieme bezwaren tegen opslag van biometrische gegevens aandragen, zoals:

- *De opslag van vingerafdrukken in een digitaal overheidsregister wat niet door de Europese verordening wordt voorgeschreven en waarover de Europese privacytoezichthouders unaniem een negatief advies hebben uitgebracht.*
- *De opslag van een gezichtsscan en overige biometrische gegevens in een digitaal overheidsregister die gekoppeld worden aan het Burger Service Nummer.*
- *Het gebruik van biometrische gegevens van onschuldige burgers voor justitiële doeleinden en door inlichtingen- en veiligheidsdiensten.*

- *De opslag van gevoelige persoonsgegevens in een databank die niet afdoende te beveiligen is tegen hacken of gebruik door onbevoegden met kans op identiteitsdiefstal en manipulatie van gegevens.*
- *Ongewenste koppeling met andere bestanden.*
- *Het risico slachtoffer te worden van de onvermijdelijke foutmarges van biometrische identificatie*
- *De onmogelijkheid garantie te geven dat fouten en fraude uitgesloten zijn.*

De uitgifte van de zogenaamde 'reisdocumenten' betreft feitelijk de uitgifte van nationale identiteitsdocumenten, waar iedere burger vanaf 14 jaar over dient te kunnen beschikken. Zonder geldig paspoort/ID-kaart kan men niet functioneren in veel sectoren van de maatschappij en wordt mensen de toegang tot essentiële middelen van bestaan en fundamentele grondrechten ontzegd.[2] Bovendien loopt men als onschuldig burger het risico als gevolg van de Wet op de Uitgebreide Identificatieplicht door opsporingsambtenaren als verdachte beboet, gearresteerd en geregistreerd te worden.[3]

Omdat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Paspoortwet bij de burgemeester berust, is deze feitelijk verplicht, indien bezwaarden zich daarop beroepen, de Paspoortwet te toetsen aan hogere Europese wetgeving en verdragsrecht.
Weliswaar is iedereen die ambtshalve betrokken is bij de uitvoering van deze wet verplicht er loyaal aan mee te werken maar de Paspoortwet zelf is en blijft ondergeschikt aan hogere wetgeving, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), waarop burgers zich mogen beroepen als zij weigeren hun biometrische gegevens af te staan voor een ander doel dan uitsluitend de opname in het identiteitsdocument, zoals verplicht wordt door de Europese verordening[4].

Dat betekent in de praktijk dat bezwaarden, die zich niet laten overreden hun biometrische gegevens af te geven, gedwongen zijn om schriftelijk aan te geven het niet eens te zijn met het feit dat de gemeente de paspoort/ID-kaart aanvraag niet in behandeling wil nemen. De gemeente dient dan tijd, en mankracht te spenderen aan het afgeven van een schriftelijk besluit dat de aanvraag niet in behandeling kan worden genomen. Vervolgens moeten weigeraars dan een gemotiveerd bezwaarschrift indienen. De gemeente moet dit in behandeling nemen en bijgevolg aanbieden dat bezwaarden hun bezwaren in een hoorzitting mogen toelichten.

Tot zover blijkt na enige aanloopmoeilijkheden deze procedure te functioneren. Maar vervolgens krijgen weigeraars een definitieve beschikking dat hen geen identiteitsbewijs kan worden verstrekt omdat de aanvraag ervan niet volledig is en de burgemeester de bezwaren niet aan het EVRM 'kan' toetsen en de Paspoortwet moet uitvoeren 'zoals die luidt'. Dit nu is een misvatting, want strijdig met het EVRM, de Grondwet en met de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB).

Als burgers zich beroepen op fundamentele grondrechten zoals vastgelegd in het EVRM dan verplicht de Algemene Wet Bestuursrecht het bestuursorgaan (in deze de burgemeester) het bezwaar aan die hogere rechtsorde te toetsen. Dit omdat zorgvuldig onderzoek gedaan dient te worden naar de relevante feiten (en dat zijn ook de rechtsnormen) zodat een besluit op een deugdelijke motivering gebaseerd wordt.[5]

De, onlangs overleden, rechtenstudent Aaron Boudewijn die als eerste weigeraar op 21 september beroep had aangetekend bij de bestuursrechter tegen de beschikking van de burgemeester van Utrecht hem geen paspoort te kunnen verstrekken, stelde terecht:

‘Het bestreden besluit komt hiermee rechtstreeks in strijd met artikel 8 EVRM. Artikel 8 EVRM is een rechtstreeks werkende bepaling, waarop een ieder zich tegen de overheid kan beroepen. Op grond van artikel 94 Grondwet vinden wettelijke voorschriften ook geen toepassing indien de toepassing niet verenigbaar is met een ieder verbindende bepaling van verdragen, waaronder het EVRM moet worden geschaard. Het standpunt van verweerder(burgemeester van Utrecht in deze), dat niet aan artikel 8 EVRM zou kunnen worden getoetst, is dan ook genomen in strijd met artikel 94 van de Grondwet, evenals met artikel 8 EVRM. Het “dwingend karakter van de wetgeving” kan daarom niet afdoen aan verweerders verplichting eisers inhoudelijke bezwaren tegen afgifte van zijn vingerafdrukken in het kader van de aanvraag voor een paspoort buiten beschouwing te laten.

Volgens de wet bent U verplicht, als burgers u daarom vragen, zelfstandig te besluiten om het EVRM te laten prevaleren boven de Paspoortwet.
Het Rijk daarentegen verplicht U de Paspoortwet zonder meer toe te passen, met als consequentie dat U, als gevolg van de vele identificatieverplichtingen, daarmee principieel bezwaarden buiten de maatschappij plaatst.

Wij verzoeken U dringend om zelf, of in samenwerking met uw collega burgemeesters, zo spoedig mogelijk de rechter om hulp te vragen om U te bevrijden uit de onmogelijke positie waarin u door loyale uitvoering van de Paspoortwet wordt geplaatst tegenover inwoners van uw gemeente. Dit vragen wij in het bijzonder voor die inwoners voor wie de Paspoortwet onacceptabel is omdat U ook voor hen een primaire zorgplicht heeft.

De leden van de vereniging Vrijbit zijn van mening dat de bepalingen van de huidige Paspoortwet, die een onnodige inbreuk maken op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, moeten worden ingetrokken.
Wij verstaan hieronder iedere vorm van opslag en gebruik van biometrische persoonsgegevens door de overheid, buiten de verwerking van vingerafdrukken en gezichtsscan in de reisdocumenten zelf. Ongeacht of dit dé- dan wel centraal gebeurd, ongeacht hoe het verstrekkingsregime wordt ingericht en beveiliging, aansprakelijkheid en schadeloosstelling bij identiteitsfraude (al dan niet) worden geregeld.

Vrijbit heeft vorig jaar direct bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) een klacht ingediend tegen de onrechtmatigheid van de huidige Paspoortwet. [6] Ook andere burgerrechtenorganisaties en privé personen hebben inmiddels juridische procedures tegen het de Staat opgestart. Ook nieuwe beroepszaken zijn in gang gezet.
Wilt ook U, in het belang van de inwoners van uw gemeente en in het belang van een betrouwbaar gezag, bij de juridische procedure(s) tegen de Staat het intrekken van de huidige Paspoortwet tot inzet maken?

Wij wijzen U er bovendien op dat ook onderstaande verplichtingen en verantwoordelijkheden, die voortvloeien uit de Paspoortwet, het inschakelen van de rechterlijke macht rechtvaardigt. Namelijk vanwege het feit dat u verantwoordelijk bent voor:
- *Een- niet afdoende te beveiligen database.*
- *Het opslaan en beheren van gevoelige persoonsgegevens waarbij foutmarges intrinsiek zijn aan het systeem van biometrische identificatie.*
- *Het beheer van biometrische gegevens van onschuldige burgers die, onder het huidige verstrekkingsregime, gebruikt kunnen worden door inlichtingen –en veiligheidsdiensten en gevorderd kunnen worden door politie en justitie.*

- *Het inrichten van een infrastructuur waarbij de opslag van biometrische persoonsgegevens van de gehele bevolking worden opgeslagen en kunnen worden gebruikt voor hele andere doeleinden dan fraudebestrijding.*
- *Het verplicht registreren van door het RAAS als 'ongeschikt' aangemerkte biometrisch gegevens en deze aan te leveren voor verwerking in de identiteitsbewijzen.*
- *Het feit dat burgers onmogelijk zicht kunnen houden op waar hun gegevens uit de reisdocumentenadministratie terecht komen, wie daar toegang toe heeft en wat daarmee gebeurt, en of de gegevens wel correct zijn vastgelegd.*
- *Het gegeven dat u niet toegerust bent om eventuele schade aan slachtoffers van identiteitsdiefstal, foutieve registratie , fraude of ongeoorloofde koppeling aan andere databestanden te kunnen herstellen en/of vergoeden.*[7]

Wij danken u voor uw aandacht en vertrouwen erop dat U alles wat in uw vermogen ligt in het werk zult stellen om zo snel mogelijk een einde aan dit paspoort/ID-kaart drama te maken. Wij verzoeken u vriendelijk om ons een reactie te sturen.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van de vereniging Vrijbit,
J.M.T.Wijnberg- voorzitter

---

[1] Bezwaarden die ook geen mogelijkheid wordt geboden om in gevallen waar identificatie noodzakelijk is in het maatschappelijk verkeer op een andere manier dan met paspoort/ID-bewijs vertoon te kunnen voldoen.

[2] Zonder geldig ID-bewijs kan men geen arbeidscontract afsluiten, geen uitkering aanvragen, zich niet inschrijven bij de Kamer van Koophandel of arbeidsbureau, geen studiefinanciering krijgen, geen bankrekening openen, geen reguliere ziekenzorg krijgen, geen notariële akte laten opmaken, geen gebruik maken van actief en passief stemrecht, geen vaderschap erkennen, geen kind aangeven, en deze lijst is niet limitatief.

[3] En na 1-10-2010 bij inwerkingtreding van de wet 'identiteitsvaststelling verdachten, veroordeelden en getuigen' het risico direct met vingerafdrukken en gezichtsscan te worden opgenomen in justitieregisters.

[4] EU Verordening nr. 2252/2004 van de Raad 13 december 2004

[5] Art. 3:2 AWB legt het bestuursorgaan een onderzoekverplichting op om zorgvuldig de relevante feiten te onderzoeken om hierdoor tot een deugdelijke motivering van een beschikking op bezwaar te komen.
Zie ook Algemene Wet Bestuursrecht art 3:46 dat bepaalt dat een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering, art 3:57 dat de motivering bekend moet worden gemaakt in het besluit, en art 3:48 dat enkel geen motivering in het besluit hoeft te worden vastgelegd indien aannemelijk is dat daar geen redelijke behoefte aan is.

[6] 2-8-2009 rechtstreeks beroep op EVRM was mogelijk omdat een uitputtende nationale rechtsgang voor 'weigeraars' niet op een redelijke termijn tot een effectieve oplossing leidt. Deze procedure loopt nog. Enkel ons verzoek voor een tijdelijke voorziening, de invoering van de Paspoortwet per 21 september te verbieden, werd afgewezen.

[7] Zelfs het minimale vangnet van melding bij een Centraal Meldpunt Misbruik ID-fraude is per 1-3-2010 overgeheveld naar Postbus 51